26. 9. 2011

ID: 77262

Pravomoc soudu

Závazkový vztah, jehož obsahem je právo České obchodní inspekce na úhradu nákladů rozboru k ověření jakosti a bezpečnosti výrobků nebo zboží nebo pro účely kontroly, zda nedochází ke klamání spotřebitele, a povinnost kontrolované osoby tyto náklady zaplatit, je vztahem občanskoprávního charakteru, vzniklým na základě skutečnosti uvedené v zákoně č. 64/1986 Sb. Projednání a rozhodnutí sporů z těchto právních vztahů pak náleží do pravomoci soudů.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Cdo 903/2010, ze dne 28.7.2011)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně České republiky - České obchodní inspekce se sídlem v P., proti žalovanému Z. E. S. I., družstvu se sídlem v L., o 14.400,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 24 C 62/2007, o dovolání žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 25. 6. 2009, č.j. 36 Co 200/2009-92, tak, že usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 25. 6. 2009, j. 36 Co 200/2009-92, a usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 27. 1. 2009, č.j. 24 C 62/2007-87, se ruší a věc se Okresnímu soudu v Liberci vrací k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobkyně se žalobou podanou u soudu dne 23. 10. 2006 domáhala po žalovaném zaplacení 14.400,- Kč s 2,5 % úroky z prodlení od 8. 3. 2005 do zaplacení. Uváděla, že za účelem ověření jakosti a bezpečnosti odebrala v provozovně žalovaného vzorky stropních svítidel a provedením odborných zkoušek těchto výrobků pověřila příslušný ústav, který zjistil, že nevyhovují státní normě. Dopisem z 2. 8. 2004 žalobkyně seznámila žalovaného s tím, že posuzované výrobky nevyhověly stanoveným požadavkům, a ve správním řízení ve věci porušení povinnosti vyplývající z ustanovení § 3 písm. b/, § 9 odst. 1, § 10 odst. 1 písm. a/ a § 11 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, uložila žalovanému pokutu ve výši 5.000,- Kč. Náklady, které žalobkyně uhradila akreditovanému orgánu za provedené zkoušky (14.400,- Kč), vyúčtovala žalovanému fakturou z 18. 2. 2005, č. 2500205; žalovaný částku nezaplatil.

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci usnesením ze dne 25. 6. 2009, č.j. 36 Co 200/2009-92, potvrdil usnesení ze dne 27. 1. 2009, č.j. 24 C 62/2007-87, kterým Okresní soud v Liberci zastavil řízení, věc po právní moci rozhodnutí postoupil České obchodní inspekci a rozhodl o nákladech řízení. Ve shodě se soudem prvního stupně odvolací soud dovodil, že projednání a rozhodnutí věci brání nedostatek pravomoci soudu, tedy neodstranitelný nedostatek podmínky řízení ve smyslu § 103 a § 104 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009 (čl. II, bod 12. zákona č. 7/2009, dále jen „o.s.ř.“). Vztah správního orgánu, který kontroluje výrobky, a osoby, která výrobky nebo zboží na vnitřním trhu prodává, je veřejnoprávním vztahem založeným na normách správního práva. Je-li předmětem řízení peněžní částka odpovídající nákladům provedených odborných zkoušek, je oprávněna tyto náklady kontrolované osobě formou správního rozhodnutí uložit Česká obchodní inspekce, i když to z ustanovení § 3 písm. e/ zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění účinném do 31. 12. 2009 (dále jen „zákon č. 64/1986 Sb.“), výslovně nevyplývá.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadla žalobkyně z důvodu nesprávného právního posouzení (§ 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř.) dovoláním. Oproti závěru soudů obou stupňů prosazuje názor, že projednání

žaloby o náhradu nákladů vynaložených na rozbor vzorku výrobku, který nevyhověl stanoveným požadavkům, patří do pravomoci soudů (§ 7 odst. 1 o.s.ř.); jde totiž o nárok vyplývající ze vztahu, v němž mají subjekty rovné postavení. Podle dovolatelky je nutno daný vztah považovat za závazkový právní vztah, který vznikl na základě plnění povinností, jež jejich subjektům ukládá zákon č. 64/1986 Sb.

Dovolání – přípustné podle § 239 odst. 2 písm. a/ o.s.ř. – je důvodné.

Právní posouzení je ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř. nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „obč. zák.“), upravuje tento zákon majetkové vztahy fyzických a právnických osob, majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem, jakož i vztahy vyplývající z práva na ochranu osob, pokud tyto občanskoprávní vztahy neupravují jiné zákony.

Podle ustanovení § 7 o.s.ř. v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a z obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány (odstavec 1). Jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon (odstavec 3).

Podle ustanovení § 104 odst. 1 o.s.ř., jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví. Nespadá-li věc do pravomoci soudů nebo má-li předcházet jiné řízení, soud postoupí věc po právní moci usnesení o zastavení řízení příslušnému orgánu; právní účinky spojené s podáním žaloby (návrhu na zahájení řízení) zůstávají přitom zachovány.

Česká obchodní inspekce jako orgán státní správy podřízený ministerstvu průmyslu a obchodu kontroluje právnické a fyzické osoby prodávající nebo dodávající výrobky a zboží na vnitřní trh, poskytující služby nebo vyvíjející jinou podobnou činnost na vnitřním trhu nebo poskytující spotřebitelský úvěr (dále jen "kontrolované osoby"), pokud podle zvláštních právních předpisů nevykonává dozor jiný správní úřad, pokud tento zákon nestanoví jinak (srov. § 1 odst. 1, § 2 odst. 1 zákona č. 64/1986 Sb.).

Podle ustanovení § 3 písm. e/ zákona č. 64/1986 Sb. provádí Česká obchodní inspekce rozbory nebo zajišťuje provedení rozborů k ověření jakosti a bezpečnosti výrobků nebo zboží nebo pro účely kontroly, zda nedochází ke klamání spotřebitele, s výjimkou potravin, pokrmů a tabákových výrobků; provedení těchto rozborů zajišťuje u příslušných orgánů nebo osob; na náklady kontrolovaných osob provádí rozbory nebo jejich provedení požaduje jen tehdy, byla-li rozborem zjištěna neodpovídající jakost a bezpečnost výrobků nebo zboží nebo jestliže bylo prokázáno klamání spotřebitele.

Občanský zákoník vychází z teoretického kritéria vymezení občanskoprávních vztahů, podle kterého v občanskoprávních vztazích žádný z jejich subjektů nevystupuje – na rozdíl od vztahů veřejnoprávních – v pozici nositele autoritativně vykonávané svrchované veřejné moci. V důsledku toho se jako ústřední princip ovládající oblast občanskoprávních vztahů prosazuje zásada rovného právního postavení jejich subjektů, tedy jak fyzických, tak právnických osob, včetně státu, který má v občanskoprávních vztazích postavení jako kterákoli jiná právnická osoba (srov. § 2 odst. 1, § 21 obč. zák.). Občanskoprávní vztahy jako obecné soukromoprávní vztahy jsou založeny na právní rovnosti účastníků, jejichž práva a povinnosti vznikají zásadně na základě projevů vůle vyplývajících z principu jejich autonomie vůle. Naproti tomu vztahy veřejnoprávní jsou založeny na právním postavení nerovném, kdy orgány veřejné moci rozhodují o právech a povinnostech subjektů autoritativně, tj. rozhodnutí těchto orgánů nejsou na vůli subjektů závislá (srov. usnesení Nejvyššího

soudu z 28. 6. 2005, sp. zn. 33 Odo 622/2005, rozsudek Nejvyššího soudu z 29. 8. 2008, sp. zn. 33 Odo 926/2006, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 5/2009 pod č. 50, usnesení Ústavního soudu z 23. 6. 1995, sp. zn. II. ÚS 86/95, nález Ústavního soudu z 1. 12. 1998, sp. zn. I. ÚS 41/98, nález Ústavního soudu z 10. 11. 1998, sp. zn. I. ÚS 229/98, usnesení Ústavního soudu z 25. 11. 1993, sp. zn. II. ÚS 75/93,). Právě posledně uvedené usnesení definuje veřejnou moc jako takovou moc, která autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů, ať již přímo nebo zprostředkovaně. Subjekt, o jehož právech a povinnostech rozhoduje orgán veřejné moci, není v rovnoprávném postavení s tímto orgánem a obsah rozhodnutí tohoto orgánu nezávisí na vůli subjektu. V současné společnosti se ovšem často prolínají prvky veřejného a soukromého práva tak, že nelze zcela jednoznačně veškerou činnost té či oné instituce označit pouze za veřejnoprávní nebo za soukromoprávní. Některé instituce mohou podle povahy konkrétní činnosti v určitých vztazích vystupovat jako soukromoprávní subjekty, v jiných jako subjekty veřejnoprávní. Proto je třeba vážit, o jaký druh konkrétní činnosti té které instituce se jedná (viz již zmiňovaný nález Ústavního soudu z 1. 12. 1998, sp. zn. I. ÚS 41/98). Z pohledu toho, jak je shora definována veřejná moc, je zřejmé, že organizační složka státu vystupuje jako orgán veřejné moci tehdy, je-li povolána k tomu, aby autoritativně rozhodovala o právech a povinnostech jiného subjektu. Přitom s ohledem na zásadu, zakotvenou v článku 2 odst. 3 Ústavy ČR a článku 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle níž veřejnoprávní osoby uplatňující státní moc mohou činit pouze to, co zákon stanoví (na rozdíl od zásady „co není zákonem výslovně zakázáno, je povoleno“, uvedené v článku 2 odst. 4 Ústavy ČR a v článku 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, vztahující se na osoby soukromého práva), musí právo takto rozhodovat vyplývat ze zákona.

Nepochybné je, že vůle subjektu, který je při splnění podmínek vymezených ustanovením § 3 písm. e/ zákona č. 64/1986 Sb. povinen nést náklady spojené s kontrolou jakosti a bezpečnosti výrobků nebo zboží, je veřejnoprávním předpisem omezena potud, že je ze zákona povinen podrobit se úkonům České obchodní inspekce (srov. § 4 odst. 1 písm. d/ zákona č. 64/1986 Sb.). Na straně druhé však platí, že oprávnění státního orgánu rozhodovat o povinnosti kontrolované osoby zaplatit náklady rozboru a o výši této náhrady by muselo být výslovně zakotveno v zákoně; tak tomu ale – jak ostatně dovodil i odvolací soud – v projednávaném případě není. Pravomoc České obchodní inspekce rozhodovat o povinnosti k náhradě nákladů rozboru a o výši těchto nákladů nevyplývá ani z ustanovení § 3 písm. e/ zákona č. 64/1986 Sb., ani z jiného ustanovení citovaného zákona, a není založena ani jiným zákonem.

Lze uzavřít, že závazkový vztah, jehož obsahem je právo České obchodní inspekce na úhradu nákladů rozboru k ověření jakosti a bezpečnosti výrobků nebo zboží nebo pro účely kontroly, zda nedochází ke klamání spotřebitele, a povinnost kontrolované osoby tyto náklady zaplatit, je vztahem občanskoprávního charakteru, vzniklým na základě skutečnosti uvedené v zákoně č. 64/1986 Sb. (srov. § 489 obč. zák.). Projednání a rozhodnutí sporů z těchto právních vztahů pak náleží do pravomoci soudů (§ 7 odst. 1 o.s.ř.).

Posouzení otázky pravomoci odvolacím soudem tudíž správné není a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř. byl uplatněn opodstatněně; protože ani soud prvního stupně věc neposuzoval v souladu s tím, co je uvedeno shora, Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, odst. 3, věta druhá, o.s.ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti